

ADHD-foreningen er stolte af at bringe denne artikel, som Jenny Bohr har skrevet til bladets læsere. Jenny Bohr er specialist i ADHD, og underviser bl.a. for ADHD-foreningen på skoler og i daginstitutioner over hele Danmark. Her giver hun os et levende eksempel på, hvordan viden og værktøjer gør en verden til forskel for både lærere og børn.

Vi bliver superdygtige til at gå i skole

- Børn gør det godt, når de kan ... også i skolen

Mange forældre til børn med ADHD erfarer desværre hurtigt, at deres barn oplever udfordringer i forhold til skolen og ofte også, at skolen oplever udfordringer i forhold til deres barn.

Disse meget forskellige positioner er et rigtigt skidt udgangspunkt for et givtigt samarbejde mellem skole og hjem omkring barnet. Børnene kommer derfor ofte i klemme, og nogle børn handler og reagerer på måder, som er svære for andre børn og voksne at forstå eller forholde sig til.

AF JENNY BOHR
KOGNITIONSKONSULENT

Børn kan let blive "syndebukke" eller få skylden

Disse børn kan let blive syndebukke eller få "skylden for", at klassen ikke fungerer særlig godt. Hvilket igen kan forstærke barnets uhensigtsmæssige handlinger. Situationen kan let blive fastlåst, og lærere, de andre børn og deres forældre, kan komme til at agere på måder, der betyder, at barnet og evt. dets forældre, får ansvaret for alt, hvad der går galt i klassen. Og dermed også ansvaret for, at tingene kan blive anderledes og udvikle sig til det bedre.

På kurser, og når jeg vejleder og superviserer lærere i forhold til børn med fx ADHD, får jeg ofte den reaktion, at lærerne fremhæver de mange børn. "Det er fint, at jeg kan gøre sådan og sådan i forhold til et enkelt barn, men hvad med de 25 andre

jeg også skal tage mig af." Det er en sætning jeg ofte hører. Og jeg forstår det godt, det er ikke let at være lærer, der er mange forskellige børn i en klasse og dermed mange forskellige behov, der skal tilgodeses. I forhold til børn, der har kognitive forstyrrelser som fx ADHD, er det ikke nok gerne at ville gøre det godt, man skal også vide, hvordan man gør det! En anden udfordring lærere og pædagoger ofte udtrykker deres bekymring om, er "de andre børns forældre". Lærere og pædagoger oplever ofte et pres fra en større eller mindre gruppe af forældrene, et pres som faktisk kan være meget massivt.

Men det er jo aldrig et enkelt barn, der må stå med ansvaret for, at tingene i en klasse er fastlåste. U hensigtsmæssigheder, der opstår i samspillet og mønstre i fællesskabet, kan kun løses gennem arbejde med fællesskabet. Undervisningsministeriet offentliggjorde for nogle år siden mere end 40 internationale studier, der viste, at når man indretter sig kognitivt, så hjælper det 70% af børnene i en klasse. Og der er faktisk ofte en ubalance, mellem det, skolerne forventer af børnene, og det børnene kan. Især i indskolingsklasser og på mellemtrinnet.

Den australske inklusionsprofessor Loretta Giorcelli, beskrev på et oplæg på ADHD-foreningens konference for nogle år siden, hvordan børnene i dag, er anderledes end tidligere. Børn af i dag er, ifølge Loretta Giorcelli, mindre koncentrerede, mere impulsive, mere argumenterende, mindre regelrette og autoritetstro, end de var tidligere. Hvilket jo også ses i den offentlige debat, hvor børnene beskrives som forklaringsbørn, eller curlingbørn, og ja, det er en ny tid, og opdragelsen af børnene er anderledes end tidligere.

Diskussionen er ikke ny

Men diskussionen om, at forældrene ikke har opdraget børnene godt nok, er ikke ny. Den var der, da jeg gik i skole for henved 50 år siden, den var der, da mine børn gik i skole for 20 år siden, og den er der nu. Men det er ikke en givende diskussion, fordi den ikke løser noget for børnene og deres voksne i skolen, og fordi den ikke gavner samarbejdet mellem hjem og skole.

Det er min opfattelse, at skoler og institutioner, skal holde sig for gode til at bruge energi på sådanne diskussioner, og i stedet arbejde med børnene. Det, vi som skole vil have at børnene skal kunne, det skal vi simpelthen lære dem i skolen, og vi skal naturligvis gøre det i et tæt samarbejde med børnenes forældre. I mit arbejde får jeg en del henvendelser fra skoler omkring enkelte klasser, hvor situationen opleves fastlåst, og skolen efterspørger hjælp til at skabe en positiv forandring. Det er opgaver, som jeg holder meget af, de er livgivende, og det er muligt at skabe positive og varige forandringer i sådanne klasser. Jeg vil her eksemplificere det med et af de forløb, jeg havde på en sjællandsk skole i 2019.

Et forløb på en skole

Da jeg bliver kontaktet af skolelederen, er der tale om en rimelig fastlåst situation i en 1. klasse. Klassen er kommet i en gal retning, og der er i forældregruppen opstået en stor modstand omkring en bestemt dreng, der har ADHD, og en stor del af forældrene presser klasselæreren og skolelederen for at få drengen "fjernet". Det kan lyde utroligt, men det er ikke sjældent, jeg møder sådanne situationer i mit arbejde. Efter et møde med skolelederen og klassens primære voksne, takker jeg ja til opgaven og udarbejder et forslag til, hvordan forløbet kan gennemføres.

Mit afsæt er altid filosofien, at "Børn gør det godt når de kan" og jeg tager dette så bogstaveligt, at jeg mener, at denne filosofi betyder, at børn gør det godt, når vi voksne gør det muligt for dem, at gøre netop det. Børn har først og fremmest brug for at opleve sig dygtige, og at der er positive forventninger til dem. De har brug for stor tydelighed omkring, hvilke forventninger der er til dem, og de har brug for voksne, der har fokus på og italesætter det, der går godt. Hvilket er den første udfordring, da voksne ofte har fokus på og italesætter det, børnene gør forkert. Men det er det allervigtigste skridt for at skabe forandring.

Aktionslæring

Jeg arbejder med actionslæring, hvilket betyder, at jeg udarbejder materialer og undervisningsmodeller til klassen. Jeg kommer ind i klassen og underviser børn og voksne samtidigt, hvad angår de enkelte elevfærdigheder, som at være stille, række hånden op og at lytte til andre, både børn og voksne. Men også de mere komplicerede fællesskabsfærdigheder, som at kunne samarbejde og at være en god kammerat.

Vi afholdt forældremøde, hvor jeg fortalte om forløbet og samtidig tydeliggjorde det positive fokus, som jeg også bad forældrene om at holde sig for øje.

Først indrettede vi klasselokalet mere kognitivt med høj grad af struktur, tydelighed, forudsigelighed, og vi visualiserede de ønskede færdigheder.

Klassen blev introduceret til 3 superkammerater, der hver besad nogle bestemte færdigheder. De blev ligeledes visualiseret og hængt op i klassen, og til hver af disse, var der ligeledes lommekort, som børnene fik, når de fik nogle bestemte missioner, som at hjælpe nogen, eller huske fairplay når de spillede fodbold osv. Til hver af disse superkammerater knyttede sig også undervisning, lege og øvelser.

Til sidst i forløbet lavede børnene deres egen superkammerat. De bestemte, at den skulle hedde kammeraten og hvilke egenskaber/færdigheder den skulle have. Børnene bruger stadig deres superkammerat.

Ugentlige breve til forældrene

Jeg skrev ugentlige forældrebreve, hvor jeg kom med forslag til, hvordan forældrene kunne bakke op om processen. F.eks. lave legeaftaler med andre børn, end dem de plejede, lave legeaftaler med - og gerne på tværs af kønnene -, eller hjælpe børnene med deres missioner.

Forældrene, klassens voksne og børnene, var positive og delta-gende, og det betød, at forløbet blev en stor succes. Hvilket ikke mindst skyldtes klasselæreren, der var den absolut drivende kraft,

Det er ikke nok gerne at ville gøre det godt, man skal også vide, hvordan man gør det.

og det er en forudsætning for, at et sådant forløb skal lykkes, så gamle måder bliver erstattet af nye, både hos børn og voksne.

Husk at være stille, både med munden og hele kroppen

Husk at række hånden op.

Superkammerat kammeraten

Vil hjælpe alle med, at blive gode til, at:

- Sørge for at alle har det godt
- Være søde ved hinanden, dele med, hjælpe og trøste hinanden
- Være opmærksom på, at alle har nogen at lege med og invitere andre med i legen
- Være dygtige til at gå i skole: Høre efter, være stille i timerne, lytte til andre og samarbejde med hinanden
- Sige pyt når noget går galt

Superkammerat holdspiller

Respektfuld

- Respekterer andre og deres ting
- Tager hensyn og anerkender andres grænser
- Er god til at være stille i timerne og vente på tur
- Respekterer lærerne og passer på skolens ting

Klasselæreren fortæller om forløbet

Jenny kørte et trivselsforløb over et halvt år i min 1. klasse. Jennys undervisning var meningsfuld (for både børn og lærere), udfordrende og med stor elevinddragelse. Hver lektion indebar samtaler, øvelser, lege og opfølgning, som satte dagens undervisning i en meningsfuld kontekst for eleverne. Fx blev de præsenteret for superkammerat holdspiller, lavede en samarbejdsøvelse og efterfølgende fik vi lavet nogle fælles regler for fodbold – som børnene stadig bruger her et halvt år senere.

Forløbet sluttede med, at vi sammen lavede klassens egen superkammerat, hvilket var et godt springbræt til fortsat at bruge Jennys redskaber og fokusområder i den fortsatte trivselsundervisning. Jennys forløb var ikke kun undervisning for børnene. Det indebar også møder med forældregruppen samt med de primære voksne omkring klassen.

Jeg oplevede samarbejdet med Jenny som enormt lærerigt og udviklende for klassens selvforståelse og dynamik samt for min lærerpersonlighed.

Vi voksne må tage ansvaret

Denne lille historie blot for at fortælle at vi voksne må tage ansvaret og arbejde med børnene i fællesskabet, for at ændre en uønsket situation i klasser og børnegrupper. Gør vi det, kan vi skabe bedre trivsel for klassens børn og voksne og dermed øge børnenes læring og de voksnes arbejdsglæde. ♦

*Børn gør det godt,
når vi voksne gør det
muligt for dem, at
gøre det godt.*

Børnene fortæller om forløbet

- Det var megadejligt at få en superkammerat til klassen.
- Det sjoveste var at lave spindelvæv med klassen, fordi vi var så gode til det.
- Jeg synes, det var rigtig sjovt med legene. Det var dejligt, at vi fik hjælp til at blive en bedre klasse.
- Jenny var god til at lære os, hvordan vi skulle samarbejde.
- Jeg synes, det var godt med fodboldreglerne, der hjælper os på vej med at spille mere fairplay.
- Vi fik hjælp til at blive en bedre klasse. Nye og gode regler og god hjælp til, hvordan vi bedre kan samarbejde.
- Jeg synes, legene i multisalen var sjove. Det var dejligt, at vi skulle være stille - det gjorde det sjovere at lege med sine kammerater.
- Det var sjovt at mødes og snakke om superkammeraterne. De gjorde os til nogle bedre venner.
- Det var dejligt, at vi er blevet mere stille, så vi bedre kan arbejde i timerne.

Forældrene fortæller om forløbet

- Alle klasser skulle have sådan et forløb!
- Vores datter er blevet rigtig glad for at gå i skole.
- Børnene leger med flere af de andre børn end tidligere
- Forløbet betød også, at der blev løst op for nogle af de grupperinger, der var i forældregruppen.
- Det har været guld med sådan et forløb, nu tror jeg virkelig på resten af skoletiden for klassen.
- Vi oplever en dreng der går glad i skole hver dag, hvilket er en ny og glædelig oplevelse.
- Der er blevet en mere positiv og på mange måder bedre, dynamik i forældregruppen.

Om Jenny Bohr

Jenny Bohr, Kognitionskonsulent

Uddannet lærer, Master i Specialpædagogik og uddannet Advanced trainee i Samarbejdsbaseret Problemløsning på MIT, Boston Mass. Jenny har specialiseret sig i ADHD og andre kognitive forstyrrelser. Hun arbejder både med børn/unge og deres familier og har de senere år, fungeret som inklusionskonsulent for talrige skoler og institutioner. Herudover holder Jenny kurser og foredrag over hele landet for både fagfolk og pårørende. Hun har skrevet bøgerne "Problemløsende inklusion" og "Samarbejdsbaseret problemløsning".